

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

3. Vltima conclusio ponitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95892](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95892)

& accidentis, quia substantia, & accidens participant intrinsece, & essentialiter rationem entis, & ens latius patet quam unumquodque ex illis: sed unitas, & multitudo participant intrinsece, & essentialiter rationem entis, & ens latius patet, quam unum seorsim, & quam multitudo divisim: ergo sunt inferiora entis: ergo unitas non est attributum illius.

38 Ultimo probatur principaliter; quia ens ut sic abstractum ab omni ente habet rationem formalem unitatis: ergo est vere unum, & unitas adequatur cum illo; antecedens sic probatur, quia illa ratio entis ut præcisa est tota simpliciter convenientia, & est simpliciter abstracta à quacunque differentia, & ratione dividente, & separante illam rationem entis; ita ut absolute indivisa sit, & tota, & adequata sine divisione consistat, quia ubi nulla est ratio formalis dividendi, nulla debet dari divisio; consequentia est manifesta, quia illud est prædicatum adequatum alicuius, quod ita affirmatur de illo, ut nihil sit in illo, de quo possit negari, & necessario debet prædicari: sed quidquid est in ente, est indivisum, & nihil est in illo de quo possit negari indivisio in se, quia quidquid est in ente, est præcise ab omni ratione dividente: ergo ens adequatum, & totaliter est unum, ac proinde unitas adequatur cum illo.

Vergetur; quia vel ens est divisum in suo esse primo intentionali, vel non; si est divisum, & est superius: ergo illa ratio superior non est præcisa ab omni differentia; patet consequentia, quia nihil potest dividere aliquid subiectum nisi ratio distinguendi, & dividendi illud; sed ratio distinguendi, & dividendi rationem superiorem est differentia, ut late probavimus supra loquentes de præcisione entis: ergo differentia est, quæ dividit illam rationem; sed differentia non dividit, nisi existendo in ratione divisa, quia nulla forma tribuit effectum formalem intrinsecum, subiecto, in quo non est intrinsece talis forma: ergo si ratio entis dividitur à differentiis, sine dubio differentie erunt in ente, ac per consequens ens non erit præcise ab illis: sed est præcise ut supra probavimus late: ergo non est divisum. Deinde quia id, quod convenit superiori, convenit omni contento sub illo; sed enti, quod est superius respectu hominis, Angelis, & Dei convenit divisio realis: ergo illa divisio convenit homini, Angelo, & Deo, unde Deus erit divisus in partes; sed hoc non est dicendum: ergo non est concedendum ens secundum se esse divisum: ergo dicendum est, non esse divisum: ergo unum, quia quod non est divisum non est plura, sed unum.

SVBSECTIO III.

Ultima conclusio ponitur.

39 Vnum est proprie attributum entis; est communis sententia inter Doctores, uno excepto Patre Hurtado, eam docet, & probat Aristoteles 4. metaph. cap. 2. text. 3. & 10. metaph. cap. 3. text. 4. 6. & 8. & 12. metaph. cap. 2. hanc sententiam defendit etiam D. Thomas 1. p. q. 11. art. 1. ad secundum, & in corpore, & super quintum metaph. Aristotelis, lect. 8. & ubi cumque agit de unitate.

40 Probatur primo ratione, quia omnis vera, & propria essentia debet habere vera, & propria attributa, seu proprietates: sed ens est vera, & pro-

pria essentia ut sic, imo nulla dicitur propria essentia, nisi illa, quæ est, & includit essentialiter ens: ergo ens debet habere vera, & propria attributa, &c. sed nulla alia attributa dantur in ente nec possunt esse, præter ea, quæ ab omnibus Doctoribus assignantur, primo Vnum, deinde Verum, ac tandem Bonum; vel si velis omnia quæ includuntur in hac particula *Reuben*, videlicet, res, aliquid, unum; ita ut primum locum in sententia omnium recte sententium de attributis habeat unitas: ergo unum est proprie attributum entis.

41 Maior est evidens discurrendo per omnia entia particularia, incipiendo à Deo (qui ex eo quod verum, & propriam essentiam habet, continet vera, & propria attributa) usque ad infimam, & minutissimam creaturam, in quibus omnibus reperimus attributa propria, seu passiones naturæ, & essentie uniuscuiusque accommodata sine exceptione aliqua; imo si inductio fiat per gradus omnes inferiores ente, hæc veritas manifeste patet; nam substantia habet pro proprietate subsistentiam, accedens, in hærentiam, corpus, quantitatem, vivens, potentias vitales, substantia spiritalis potentias intellectuales, animal potentias sensitivas, homo risibilitatem, &c. sed non est maior ratio, cur omnes gradus tam inferiores, quam superiores habeant propria attributa, vel passiones, quam ens, neque poterit assignari ab Adversariis: ergo ens etiam habet illa.

42 Adequata autem ratio huius est; quia essentia in vnaquaque re est primum, & intimum constitutum illius, ex quo tanquam à radice immediate vel formaliter, vel virtualiter pullulant aliqua secunda prædicata, tanquam exercitium adequatum essentie; unde si essentia propria est, etiam exercitium illius proprium est, quo ultimo in actu primo perfecta est essentia; sed huiusmodi prædicata sunt attributa, vel proprietates: ergo in omni vera essentia datur vera proprietates seu attributum. Secunda ratio est, quia res in actu primo non solum primario, proprie, & essentialiter distinguitur à suo opposito, sed etiam secundo, ut videre est in Deo, qui distinguitur à creatura primo per essentiam à se, secundo per omnipotentiam, infinitudinem, omniscientiam; creatura distinguitur à Deo primo per esse ab alio, secundo per finitudinem, & alias imperfectiones consequutas ad tale esse; homo primo distinguitur à bruto per gradum rationalem, secundo per risibilitatem, & admirabilitatem, & hoc est certum, & ratum, sine exceptione in omnibus, ut discurrenti patebit; illud primarium vocatur essentia, illud secundarium vocatur passio, vel attributum.

43 De his omnibus sive individuis, sive gradibus communibus interrogo, cur habeant propria attributa seu passiones per quæ secundo proprie constituantur, & distinguantur? nulla certe ratio potest tribui huius, nisi quia hæc omnia habent veram, & propriam essentiam, ad quam consequitur secundarium prædicatum, quod est proprietas, seu attributum: sed ens debet habere vera, & propriam essentiam: ergo ens debet habere vera, & propria attributa, seu passiones, quæ virtualiter saltem fluant ab ipso per quæ sine fictione in actu primo tanquam per exercitium adequatum entis constituatur, & compleatur, & per quod distinguatur secundario; sed hoc totum convenit unitati, veritati, & bonitati ut ex secunda ratio-

ne amplius patebit : ergo vnitas, veritas, & bonitas sunt vera, & propria attributa entis.

44 Deinde ens distinguitur primario per non repugnantiam ad existendum realiter à nihilo, & à chimæra; secundario per vnitatem realem, bonitatem realem, &c. quia nihil non est vnum reale, sicut nec verum, & bonum realiter: præcipue quia nulli enti in particulari debentur tanquam attributa propria tria hæc, quia latius patet vnitas in tota sua latitudine, &c. quam vnumquodque particulare: ergo debentur enti, tanquam propria attributa illius.

45 Vgetur amplius, quia omnia illa prædicata, in quibus conveniunt omnia inferiora entis, possunt abstrahi de omnibus inferioribus; & prædicari de superiori; v. g. quia omnia individua hominis non solum conveniunt in rationalitate, sed etiam in risibilitate, non solum rationalitas abstrahitur ab illis, sed etiam risibilitas, & prædicatur de homine, cum hoc ordine, vt rationalitas primario conveniat homini, secundario risibilitas, quia eo modo conveniunt prædicata superiori, quo conveniunt inferioribus; à quibus abstrahuntur illa; vnde cum rationalitas primario conveniat individuis, secundario risibilitas, simili ordine conveniant homini superiori respectu omnium individuorum naturæ humanæ.

46 Sed omnia inferiora entis vt sic conveniunt vere, & realiter, non solum in habere essentiam primario, sed etiam in habere secundario attributa, vel passiones vera, & propria, hoc est in habere secundarium conceptum, quod vel formaliter, vel virtualiter fluat ab essentia: ergo ab omnibus illis potest abstrahi, non solum primaria ratio essentiae, sed etiam vera, & propria ratio attributi, vel passionis, quæ attribuitur enti vt sic; atqui non sunt aliæ passionis, vel attributa, in quibus omnia entia conveniant vere, & realiter, nisi in vnitatem, veritatem, & bonitatem: ergo hæc rationes abstrahuntur ab entibus, tanquam vera, & propria attributa, quæ prædicentur, & affinentur de ente: ergo ens vt sic habet præ veris, & proprijs attributis vnitatem, veritatem, & bonitatem.

47 Secundo, principaliter sic argumentor; quia omne prædicatum quod vere, & proprie convenit alicui subiecto, & consequitur ad illius primam constitutionem, recipiendo se cum ipso; sed huiusmodi est vnum respectu entis: ergo vnum est proprium attributum eius; maior, & minor probatæ sunt iam prima conclusione, quia vnitas non est de essentia entis, supponit enim ens, & convenit omni enti: ergo vnum est adequatum prædicatum secundarium entis.

48 Confirmatur, quia vnitas Dei, v. g. hominis, & reliquorum individuorum conveniunt non solum in ratione indivisionis, sed etiam in ratione secundarij conceptus; qui sequitur ad primarium, & tribuitur ipsi; nam si interroges, quæ sit essentia Dei, non poteris asserere esse vnitatem divinam, sed potius divinitatem; seu entitatem à se omnino independentem, & idem est etiam in homine; quare si interroges, cuius sit vnitas divina, respondebis divinitatis, cui debet attribui, neque poteris e contra dicere, divinitas est vnitatis divinæ: ergo vnitas est conceptus secundarius essentiae, quod sic manifeste patet, quia id quod est dependens ab alio, est posterius

ipso, & quod est independentes, est prius illo, ideo enim omnis creatura est secundarium ens respectu Dei, quia dependet ab ipso, & Deus est primum ens, quia est independentes, & idem est in accidenti respectu substantiæ, sed vnitas dependet in sui cognitione ab ente, & ens in sui cognitione non dependet ab vnitatem: ergo vnitas est posterior ente, & ens est prius illa, sicut risibilitas est posterior in sui cognitione rationalitate, quia dependet in illa à rationalitate; minor illa sic probatur. Ab eo, quod ponitur in definitione alicuius dependet illud in sui cognitione; sed in definitione vnitatis ponitur ens, dum dicimus, vnum est ens indivisum in se; e contra vero in definitione entis nullo modo ponitur vnitas, vt patet ex supradictis: ergo vnitas dependet ab ente in sui cognitione, & ens non dependet ab vno, præcipue, quia indivisio non potest per se sola esse, sed potius debet cadere supra aliquod esse, vt ex terminis ipsis patet, quia si indivisio est, alicuius entis indivisio est; vnde indivisio illa enuntiatur per modum alteri adiacentis; nam concipitur, aut per modum negationis, aut per modum accidentis; atqui negatio, vel accidens supponit esse, cui tanquam secundarius conceptus adveniat: ergo vnitas est secundarius conceptus entis; & ex alio capite convenit omni enti: ergo sine dubio est attributum, seu passio entis; ideo enim quantitas est passio corporis, quia secundario convenit corpori, & convenit omnibus corporibus, ac proinde recipitur cum corpore; sed vnitas convenit secundario enti, & convenit omni enti, quia omne ens existens à parte rei est indivisum in se, ac proinde est vnum: ergo attributum.

Dices, vnum solum deficere à ratione propria attributi entis, licet habeat omnia requisita ad hoc, quia distinguitur in re ab ente; negatio enim in re non est ens: sed indivisio per nos est negatio, & indivisio est vnum: ergo vnum in re non est idem, quod ens.

Sed contra, quia vnum dupliciter potest concipi, inadæquate solum secundum id quod formaliter addit supra ens, vel adæquate secundum totum, quod dicit; si adæquate sumatur vnum, adæquate, & totaliter non distinguitur ab ente in re; solum enim distinguitur distinctione includentis ab incluso, quia vnum adæquate non solum dicit negationem, licet solum addat illam, sed etiam dicit ipsum ens, à quo ens ipsum nec realiter, nec ratione distinguitur. Itaque vnum non solum est negatio divisionis essentialiter, sed etiam est ens indivisum, ex quo sequitur vt falsum vnum distingui in re ab ente distinctione necessaria ad proprietatem, quatenus proprietates distinguitur ab attributo, quia talis distinctio debet esse adæquata inter excludens, & exclusum, vt videre est in substantia respectu substantiæ, in inhaerentia respectu accidentis, in quantitate respectu corporis, in potentijs vitalibus, & sensitivis respectu animalis, ac tandem, in risibilitate respectu hominis: si autem inadæquate sumatur vnum secundum negationem additam de formali supra ens, dici potest formaliter differre, non quidem ratione formali positiva, sed negativa; vnde hæc distinctio erit tanquam entis à non ente, quam Pater Suarez in responsione quam affert radicalem vocat his verbis ex D. Thoma in opusculo respondeo vnum distingui ab ente radicaliter, vt sic dicam, ratione negationis, quam

quam superaddit enti, formaliter vero non distingui per negationem, tanquam per formam vnius, sed per entitatem indivisam, quia ens de formali dicitur entitatem ut sic, vnum vero dicitur de formali eandem entitatem ut indivisam; sic ille, & ideo Aristoteles dicit, vnum, & ens dicere eandem naturam quantum ad totum positivum, quod utrumque includit, ens scilicet, & vnum, quod recte exponitur negativè, scilicet vnum non dicitur aliam naturam, utique positivam ab ente, sicut idem Aristoteles *lib. 1. Phys. cap. 7.* dixit materiam, & privationem esse idem, scilicet negativè, quia privatio non dicitur rem à materia distinctam; sic ergo in præfenti dici facile potest, vnum adhuc respectu additi esse idem negativè cum ente, quia illud additum non est alia natura nec aliquid positivum distinctum ab ipso ente, præcipue cum licet ens addat de formali negationem per eam nos explicare realem positivam perfectionem entis, non secundum aliquid reale superadditum ipsi enti; sed secundum ipsammet formalem, seu essentialiam rationem entis, quod expresse asseruit Aristoteles *4. met. cap. 2.* dicens, ens, & vnum esse idem, & nihilominus non idem formaliter significare, quia nimirum vnum de formali addit negationem, quam non dicit ens, per eam vero nihil aliud explicatur, quam ipsamet natura entis, sæpe enim id, quod formaliter significatur, est negativum, per illud autem à nobis explicatur positiva realis perfectio rei, ut v. g. simplicitas, quæ à nobis significatur, & assignatur, ut attributum Dei, vel quorundam aliorum entium; in suo gradu formaliter addit negationem compositionis, secundum vero probabilissimam opinionem per eam nos explicamus talem modum, vel perfectionem rei simplicis; ex quibus sequitur necessario minime vnum proprie distingui ex natura rei ab ente, adhuc inadæquate, quia hoc indicat distinctionem in natura reali fundatam quod non habet negatio, cum non sit natura; unde absolute, & simpliciter neque adæquate, neque inadæquate distinguitur ens ab vno; & adæquate & totaliter, nec secundum quid eo modo, quo explicuimus; inadæquate autem potest aliquomodo distingui, sed maxime diminute, quæ distinctio non tollit proprietatem attributi, ut fatentur tum omnes Theologi loquentes de attributis divinis, tum etiam metaphysici hic.

¶ Ultimo sic probatur, quia metaphysica, quæ est realis, ac vera scientia, demonstrat de ente unitatem, veritatem, &c. non autem demonstrat aliquid ab intellectu fictum, quia hæc attributa vera non pendent ex fictione intellectus, sed absolute, & ante omnem intellectus considerationem enti ipsi conveniunt; sed vera, & propria scientia demonstrat de suo vero, & proprio subiecto vera, & propria attributa, ut Theologia de Deo, Philosophia de ente naturali, Mathematica de quantitate, &c. ergo metaphysica, quæ est vera, & propria scientia, & habet vere, & proprie subiectum, quod est ens, vera, & propria attributa debet demonstrare de ipso; atqui non sunt talia, ut discurranti parebit præter unitatem, veritatem, &c. ergo veritas est vere, & proprie attributum, sicut, & unitas.

SECTIO ULTIMA.

Argumenta adversaria solvuntur.

AD primum argumentum Patris Vasquez respondetur cum D. Thoma, *1. p. q. 11. art. 1. ad 2.* dicendo quod id, quod est vno modo indivisum, alio modo potest esse divisum, & quod sub vna ratione est multa, sub alia esse posse vnum, & hac ratione inquit ens dividitur per vnum, & multa, tanquam per vnum simpliciter, & multa secundum quid, nam, & ipsa multitudo non continetur sub ente, nisi contineretur aliquomodo sub vno, assertque D. Dionysius ultimo *cap. de divinis nominibus* dicentem non esse multitudinem, quæ non participet aliquomodo unitatem, nam quæ sunt multa partibus, sunt vnum toto, & quæ sunt multa accidentibus, sunt vnum subiecto, ex qua responsione, ut ait P. Suarez, intelligitur primo formaliter, & proprie loquendo ens non dividi in multa, ut multa sunt actu, & formaliter, quia huiusmodi multa, quatenus talia sunt, re vera non sunt ens, sed entia; duplici ergo modo potest multitudo poni in divisione entis, primo si non intelligatur de multitudine actuali, id est actu divisa, quæ sola proprie est multitudo ut constat ex Aristotele *1. met. cap. 13. tex. 18.* sed de multitudine in potentia tantum; quomodo in continuo dicitur esse multitudo partium integrantium, aut punctuorum, & in natura humana multitudo partium essentialium; & hoc videtur intellexisse D. Thomam esse divisionem, cum dixit, ens dividi per vnum, & multa, tanquam per vnum simpliciter, & multa secundum quid, nam illud est vnum simpliciter in quo non sunt multa actu divisa, seu distincta, sed potentia tantum. Unde in hoc sensu membra hæc per se loquendo non est necesse re distingui, sed ratione tantum; idem namque ens, quod est vnum simpliciter est multa secundum quid, seu in potentia, ut in exemplis positum constat; nam si velimus ea membra cum præcisione seu exclusionem intelligere, hoc modo, aliquod ens ita esse vnum ut nullo modo sit multa; neque actu, neque potentia, aliud vero ita esse vnum, ut sit etiam multa secundum quid, seu potentia, aut accidentaliter, quo sensu coincidit illa divisio cum divisione entis, seu vnius in simplex, & compositum, & iuxta hanc interpretationem rationem facile constat, divisionem hanc nihil obstat adæquationi entis, & vnius; nam illa multitudo non excludit unitatem simpliciter. Denique in hoc sensu potest intelligi in ea divisione partiri ens, non ut commune est ad ens per se, & per accidens, sed ipsum ens per se, quia inter entia per se dantur aliqua, quæ licet sint vnum actu, possunt tamen esse multa potestate.

¶ Alio vero modo potest illa divisio exponi de multitudine simpliciter, ac proprie quomodo videtur intellexisse Caietanum, cum ait illa verba D. Thomæ *dicta solutione ad 2.* ens dividi per vnum, & multa tanquam per vnum simpliciter, & multa secundum quid, ita esse intelligenda, ut simpliciter, & secundum quid non cadant supra vnum, & multa, sed supra Verbum divinitur, id est ita dividitur ens per vnum, & multa, ut vnum simpliciter sit ens, multa vero so-